

УДК 327(5-12-076)(265.72)(045)

ББК 66.4(0), 30

К-84

Крупеня І.М., м. Київ

ПРОБЛЕМА СПІРНИХ ТЕРИТОРІЙ У ПІВДЕННО-КИТАЙСЬКОМУ МОРІ

У статті розглянуто сучасний стан територіального конфлікту в Південно-Китайському морі, а також його вплив на внутрішню та зовнішню політику країн АСЕАН, Китаю, США. Факт наявності нерозв'язаних територіальних суперечок істотно впливає на безпеку в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Акцент зроблено на дослідження документів, які передбачають правовий механізм урегулювання суперечки між усіма зацікавленими сторонами.

Проаналізовано підходи адміністрації Д. Трампна і керівництва КНР до розв'язання територіального спору та позицію В'єтнаму, Філіппін, Малайзії, Брунею, Індонезії. Оцінено можливість розв'язання відкритого протистояння між США та КНР через інтернаціоналізацію конфлікту і пошук рішення в контексті американо-китайського протистояння в регіоні як єдиного реального способу виходу зі сформованої в регіоні ситуації.

Ключові слова: АДММ (Зустрічі міністрів оборони АСЕАН), АДММ+ (Зустрічі міністрів оборони країн АСЕАН, Австралії, Індії, КНР, Нової Зеландії, Південної Кореї, Росії, США та Японії), АРФ (Регіональний форум АСЕАН), АСЕАН, «АСЕАН+3», «АСЕАН+6», АТЕС, АТР, АФТА, КНР, Народно-визвольна армія Китаю (НВАК), Південно-Китайське море, ППТС (Постійна палата третейського суду), САС (Східноазійський саміт).

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. У сучасній світовій системі спостерігається істотне посилення позицій азійських держав в економічній, політичній, фінансово-інвестиційній і науково-технологічній сферах. КНР претендує в політичному вимірі на глобальний вплив. Спільнота АСЕАН також може претендувати на певну вагу у світі, оскільки навколо неї формується велика кількість об'єднань і форумів як суто азійського характеру («АСЕАН+3», АРФ (Регіональний форум АСЕАН), АДММ (Зустрічі міністрів оборони АСЕАН), АФТА, САС (Східноазійський саміт), так і із залученням США, Австралії, Нової Зеландії тощо (АСЕАН+6, АДММ+ (Зустрічі міністрів оборони країн АСЕАН, Австралії, Індії, КНР, Нової Зеландії, Південної Кореї, Росії, США та Японії), АТЕС.

Але обидва субрегіони Азії (Північно- й Південно-Східна Азія) мають значний конфліктний потенціал у Південно-Китайському морі (далі – ПКМ), реалізація якого може підірвати стабільність як у субрегіонах, так і у світі. Тому проблема спірних територій у ПКМ є певним джерелом нестабільності в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (АТР).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему спірних територій у ПКМ і різні аспекти регіональної безпеки в АТР досліджують світові та українські вчені.

Серед представників української наукової думки варті уваги праці Е. Бажанової, М. Белєскова, А. Воскресенського, Н. Городньої, В. Головченка, К. Колдунової, О. Коломієць, В. Крижанівського, І. Лоссовського, Г. Перепелиці, О. Пономарьова, С. Проня, О. Радченка, Л. Ткачука, С. Шергіна, О. Шевчука.

У країнах Південно-Східної Азії різні аспекти регіональної безпеки вивчають А. Ачар'ї, М. Бісона, М. Веслі, М. Гунда, Д. Емерсон, Р. Еммерса, Ендрю Тан, А. Коллінза, М. Ляйфера, К. Негера, Г. Несадураї, Дж. Рейвенгіла, Р. Северіно інші.

Серед російських учених слід виділити Аносова Л.А., Арбатова Г.А., Васильєва Л.А., Гельбраса В.Г., Зеленева І.В.,

Гребенщикова Е.С., Малетіна Н.П., Мазиріну В.М., Новосельцева С.В., Сулицьку Т.І., Яскіна Г.С. та інших.

Останнім часом з'являється багато наукових публікацій, присвячених регіональній безпеці в ПСА серед американських учених, а саме: Джозеф Най, Прашанс Парамесваран, С. Орендайн та інші.

Формулювання мети статті. Основна мета полягає в дослідженні проблеми спірних територій у ПКМ і її наслідки для регіональної безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, тому що море залишається ареною суперництва 6 держав (В'єтнам, Китай, Тайвань, Малайзія, Філіппіни, Бруней) за його ресурси й острови Спратлі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. ПКМ має важливе геополітичне значення з точки зору транспортних морських потоків, адже виступає як найближчий маршрут з Індійського океану в Тихий. У безпосередній близькості також перебуває Малаккська протока – одна з найзавантаженіших на планеті судноплавних магістралей. Щорічно через неї проходить понад 60 тис. морських суден (близько 200 в день), які перевозять понад 525 млн метричних тонн вантажів (більше половини світового тоннажу). Через Малаккську протоку здійснюється більша частина поставок енергоресурсів до Республіки Корея, Японії і Тайваню, а також КНР (близько 80% імпортованої сирової нафти надходить до Китаю цим маршрутом). Крім транспортного значення, ПКМ вирізняється наявністю багатих морських біоресурсів, а також шельфових родовищ вуглеводнів. В акваторії ПКМ у районі Парасельських островів та архіпелагу Спратлі зосереджено близько 5,4 млрд барелів розвіданих запасів нафти і 55,1 трлн кубометрів природного газу [1].

Територіальна суперечка в ПКМ виникла після підписання Сан-Франциського мирного договору 1951 року. Згідно з даним документом Японська імперія відмовилася від завойованих територій у ПКМ, а острови й архіпелаги в регіоні були зайняті КНР, Тайванем, В'єтнамом, Філіппінами,

Малайзією і Брунеєм [2]. При цьому розташований на півночі акваторії Парасельський архіпелаг дістався КНР, а острови Спратлі опинилися під контролем цілої низки держав, що висувають взаємні територіальні претензії [3].

Формально-юридичною підставою китайської позиції є так звана «лінія з дев'яти точок» – межа, проведена на карті акваторії ПКМ урядом Гоміндану 1947 р. Після розгрому Японії, яка домінувала в регіоні до Другої світової війни, китайці вирішили не обмежувати себе у вимогах і оголосили своєю майже всю акваторію ПКМ разом із архіпелагом Спратлі та Парасельськими островами.

Тоді на це рішення світ не відреагував. А в Китаї точилася громадянська війна. Власного флоту країна не мала, та й Тихий океан з усіма його островами й водами перебував під повним контролем ВМС США. Пізніше теж бракувало часу: у Пекіні запанував керманіч Мао, він зайнявся внутрішніми справами, а незаселені архіпелаги його не цікавили.

Тому концепцію лінії з дев'яти точок ніхто не скасував. Про неї просто на деякий час забули. Інтерес до островів повернувся на початку ХХІ століття, коли внаслідок низки змін у світі важливість цих островів і рифів стала актуальною. По-перше, на шельфі ПКМ знайшли поклади вуглеводнів, що за обсягами потенційно перевершують саудівські. Для регіональних економік швидкого зростання (передусім китайської) розробка родовищ гарантувала б непогані прибутки, а головне – повну енергетичну незалежність.

По-друге, швидкий економічний розвиток країн Азійсько-Тихоокеанського регіону привів до багаторазового збільшення обсягів морської торгівлі між ними та навколишнім світом. Через ПКМ щорічно проходить товарів і сировини більше, ніж через Суецький і Панамський канали разом. Той, хто контролює це море, значною мірою контролює морську торгівлю всього регіону [4].

З 1990-х рр. зацікавлені сторони поступово приходять до розуміння необхідності початку активного переговорного процесу, як єдино правильного способу розв'язання

територіального спору. Зокрема, були прийняті «Манільська декларація щодо Південно-Китайського моря» та «Декларація поведінки в Південно-Китайському морі». Ці документи передбачали правовий механізм зниження напруги в регіоні. Проте вони мають одне вразливе місце, оскільки суперечать офіційній позиції Пекіна, яка загалом зводиться до такого: Китай проти «інтернаціоналізації» проблеми Спратлі і буде й надалі намагатися вирішити її «на двосторонній основі» із зацікавленими країнами. Через те, що загальна потужність Китаю зростає, на цьому тлі в політиці Пекіна позначаються дві тенденції. Перша полягає в тому, щоб урегулювати суперечки мирно, як і належить відповідальній великій державі. Але певна частина керівництва схильна вдаватися до жорстких методів для того, щоб досягти захисту китайських інтересів.

Так, у 1992 р. було схвалено новий закон про морські володіння, згідно з яким Китай в односторонньому порядку проголосив суверенітет над акваторією ПКМ. У ньому прописане право Китаю застосовувати силу для зупинки тих, хто незаконно займається промислом у його територіальних водах. За новим законом загальна площа акваторій, на які стала претендувати КНР, становить 3 млн км², з яких близько 1/3 експлуатується «незаконно» іншими країнами. Того ж 1992 р. КНР у співпраці з американськими корпораціями приступила до розвідки нафти в районі Тонкінської затоки – за 100 км від узбережжя В'єтнаму. Наслідком стали протести Ханоя. Ситуація ще більш ускладнилася 1995 р., коли Пекін установив прикордонні знаки і навігаційне обладнання на рифі Місчіф, який вважають своєю територією Філіппіни.

У листопаді 2007 р. Китай оголосив про створення нової адміністративної одиниці острова Хайнань – Саньша, до території якого включаються острови Спратлі та Параселі (будівництво міста Саньша завершилось у липні 2012 р.).

У березні 2010 р. Китай уперше назвав ПКМ зоною «ключових інтересів». Це, а також нарощування флоту КНР на Тайвані й агресивний захист територіальних домагань, викликає все більше занепокоєння щодо того, як Пекін має намір застосувати

свою зростаючу силу. Деякі держави, зокрема В'єтнам, у відповідь починають нарощувати власний оборонний потенціал. Не знижує напругу навіть підписана в березні 2005 р. угода про спільну розвідку родовищ вуглеводневої сировини на згаданих островах між нафтовими компаніями КНР, В'єтнаму та Філіппін [5].

Філіппіни, урахувавши невдалу спробу своїх сусідів щодо розв'язання територіального спору завдяки переговорам і підписанню відповідних декларацій, звернулися до гаазького суду 2013 року і зажадали розглянути питання про те, чи справді в Китаю є права на низку островів і шельф ПКМ [6].

12 липня 2016 року Постійна палата третейського суду (ППТС) в Гаазі визнала незаконними претензії Китаю на територію більшої частини ПКМ. Також суд постановив, що жоден з островів і рифів архіпелагу Спратлі не є ексклюзивною економічною зоною Китаю [7].

Влада КНР заявила, що не збирається визнавати і виконувати рішення трибуналу. Демонстрацією сили став похід авіаносця ВМС КНР «Ляонін» у супроводі п'яти кораблів водами спірного району ПКМ. Подальший розвиток подій також мав характер загострення ситуації в акваторії ПКМ, у зв'язку з наявністю союзної угоди між США і Філіппінами 1951 р. та відмінними підходами адміністрації Д. Трампа і керівництва КНР до розв'язання територіальних суперечностей. Зокрема, у грудні 2016 р. китайський корабель захопив американський підводний безпілотник.

Новообраний президент США Д. Трамп, який того часу, ще не вступив на посаду, досить жорстко прокоментував відповідні дії КНР у Twitter: «Китай краде дослідний безпілотник ВМС США в міжнародних водах – вириває його з води і забирає в Китай. Безпрецедентний акт» [8].

Ілюстративною в цьому контексті є оцінка можливості розв'язання відкритого протистояння між США та КНР, надана експертами Інституту світової політики. Події, які відбулись у ПКМ, можуть претендувати на те, щоб стати поворотним моментом у протистоянні між КНР і США щодо правил гри в

цій частині світового океану. Пекін продовжує послідовно реалізовувати свою політику, спрямовану на отримання ефективного контролю за цим морем. А Вашингтон стоїть перед непростим завданням сформуванню ефективної стратегії протидії претензіям КНР [9].

Експерти американського аналітичного центру RAND Corp підкреслюють, що причиною війни між США і КНР можуть стати територіальні суперечки, які в буквальному сенсі цього слова киплять у ПКМ між Китаєм, з одного боку, та іншими державами цього регіону: Філіппінами, В'єтнамом, Тайванем, Брунеєм і Індонезією – з другого.

Конфлікт може спалахнути моментально, як сірник, попереджають автори дослідження. Справа в тому, що і Пентагон, і НВАК стягнули до місця можливих бойових дій найсучаснішу зброю. З огляду на міць озброєнь існує сильна спокуса завдати удару першим. Конфлікт буде тривалим, але малоімовірно, що справа дійде до застосування ядерної зброї, вважають аналітики RAND. Обидві сторони мають достатні ресурси, щоб витримати втрати. Так само, як дві третини століття тому, у Кореї зіткнення закінчиться внічю, вважають автори дослідження. «Вашингтону і Пекіну необхідно уважно проаналізувати можливість тривалого, неконтрольованого і дуже важкого конфлікту, в якому не буде переможця», – підкреслюється в дослідженні. Автори дослідження RAND дають рекомендації Білому дому і Пентагону. Вони радять не провокувати КНР і чітко дати зрозуміти, що США ніколи не завдадуть удару першими. Одночасно з цим американські військові і дипломати мають активно контактувати з китайськими колегами з метою не допустити виникнення ризикованих ситуацій [8].

Окрім цього, США постають перед непростою дилемою у формуванні якісно нової політики для успішної протидії КНР у ПКМ. Перші контури можливих кроків Вашингтона в майбутньому можна побачити у відповідях командувача Тихоокеанського командування США адмірала Гаррі Гарріса під

час слухань у сенатському комітеті у справах збройних сил наприкінці лютого 2016 р.

Так, у відповідь на запитання щодо доцільності остаточного скасування ембарго США на постачання зброї до В'єтнаму адмірал Гарріс заявив, що це було б позитивним кроком для стримування КНР. Також на думку очільника Тихоокеанського командування, позитивним кроком було б надання американцями Філіппінам таких же гарантій, як і Японії у випадку протистояння з КНР за належність островів Сенкаку/Даоюйдао. Ідеться про те, що союзна угода між США і Філіппінами 1951 р. стосувалася б усіх територій під фактичним контролем Маніли. Тим самим це могло б сприяти стримуванню агресивної політики Пекіна проти Філіппін як найслабшої з держав, що активно залучені в територіальні суперечки в ПКМ. Іншим можливим кроком США, на думку Гаррі Гарріса, було б формування неформальної коаліції з держав, які зацікавлені в підтриманні свободи мореплавства в акваторії ПКМ. Так, у Японії протягом 2015 р. точились активні дебати щодо доцільності участі в операціях у ПКМ. І хоча офіційний Токіо ще не вирішив, чи готовий іти на такий крок, Японія і Філіппіни 29 лютого 2016 р. підписали угоду про постачання Маніли оборонного озброєння.

Також у лютому 2016 р. агентство Reuters повідомило про те, що США та Індія ведуть переговори щодо спільних патрулювань у ПКМ. І хоча МЗС Індії заперечило це, новини щодо можливого залучення Делі або продажу Японією озброєння Філіппінам викликали шквал критики і попереджень з боку Пекіна.

Але дії КНР у ПКМ вимагають активної і послідовної політики США для протидії Пекіну, бо інакше це море перетвориться на «внутрішнє озеро» під повним контролем КНР набагато раніше, ніж 2030 р. [9].

У міністерстві оборони Китаю заявили, що плани щодо поглиблення військових зв'язків між США і Філіппінами, включаючи спільні патрулі в ПКМ, відображає «менталітет холодної війни». У відомстві підкреслили, що спільні військові

патрулі США і Філіппін «сприяють мілітаризації регіону». «Китайська армія буде уважно контролювати цю тенденцію, і буде рішуче захищати територіальний суверенітет Китаю, а також морські права та інтереси», – зазначили у військовому відомстві КНР [10].

Незважаючи на гучні заяви Пекіна, у Міністерстві оборони США повідомили в квітні 2018 р. про перекидання стратегічних бомбардувальників у район ПКМ для проведення навчальних місій. Згідно із заявою Тихоокеанських військово-повітряних сил США, бомбардувальники покинули базу військово-повітряних сил Андерсен на острові Гуам, яка контролює повітряні операції в регіоні. Маневри проводилися поблизу спірних островів у ПКМ, на які претендують КНР, Філіппіни, В'єтнам, Бруней, Малайзія і Тайвань [11].

Водночас з урахуванням зниження обсягів допомоги Філіппінам з боку США після обрання президентом Д. Трампа Маніла всерйоз розглядає можливість залучення китайських інвестицій для фінансування запланованих Р. Дутерте масштабних інфраструктурних проєктів. Тим більше, що подібна співпраця вигідна і КНР: на відміну від інших країн АСЕАН, Філіппіни все ще не інтегрували свою економіку в китайську.

В'єтнамська позиція з проблематики ПКМ зводиться до прихильності збереженню миру і стабільності, неухильного дотримання Декларації про поведінку сторін в ПКМ 2002 р., розв'язання розбіжностей і проблем, що виникають мирним шляхом на основі міжнародного права, передусім Конвенції ООН з морського права 1982 р. Китайські територіальні претензії на 80% акваторії ПКМ викликають неприйняття цієї позиції в СРВ.

Водночас В'єтнам готовий вести переговори для пом'якшення територіальних суперечностей у межах підписаної 2011 р. Угоди про базові принципи врегулювання проблем на морі між СРВ і КНР. Ці принципи включають таке:

– спільний пошук шляхів розв'язання спорів на основі чинних норм міжнародного права;

- дотримання колишніх двосторонніх домовленостей на вищому рівні і Декларації про поведінку сторін у ПКМ;
- формат переговорів із урегулювання суперечок: двосторонній щодо Парасельських островів, «п'ять плюс один плюс один» (п'ять країн АСЕАН плюс Китай плюс Тайвань) для архіпелагу Спратлі, багатосторонній для обговорення питань забезпечення миру і стабільності [12].

Позиція Малайзії, ще одного важливого учасника конфлікту в ПКМ, є досить суперечлива. З одного боку, Куала-Лумпур виступає за мирне розв'язання територіальних суперечок завдяки політичним переговорам без використання військової сили або погроз її застосування «на основі солідарності країн АСЕАН і всіх тих, хто їх підтримує». З другого – сприймаючи проблему територіальної приналежності островів в районі штатів Сабах і Саравак як питання захисту суверенітету країни, малайзійська влада постійно посилює свою військову присутність у цьому регіоні, а також розробляє жорсткіші юридичні процедури щодо суден, які «незаконно вторгаються» в її територіальні води.

Одночасно з політикою «хеджування» в двосторонніх відносинах з Пекіном Куала-Лумпур обмежується лише нотами протесту, які в переважній більшості не афішуються для громадського обговорення, а передаються за закритими дипломатичними каналами до посольства КНР в Малайзії. Водночас чи не єдиним реальним способом виходу зі сформованої в регіоні ситуації багато малайзійських політиків бачать максимальну інтернаціоналізацію конфлікту і пошук рішення в контексті американо-китайського протистояння в регіоні [13].

Претензії Брунею, який офіційно вступив у конфлікт у ПКМ 1984 р. і з тих пір брав участь у ньому лише пасивно, поширюється тільки на риф Луїза. З урахуванням того, що риф шість місяців на протязі року знаходиться під водою, Бруней ніколи не робив спроб розмістити там свій військовий гарнізон. Територіальні претензії цієї держави на вказаний риф продиктовані скоріше бажанням отримати якийсь предмет для

політичного торгу як з Китаєм, так і з партнерами з АСЕАН, ніж прагненням забезпечити свій реальний контроль.

На думку багатьох експертів, у майбутньому не виключається поступова відмова Брунею від своїх претензій на цей риф і «перетікання» його позицій у «прокитайський табір» в обмін на економічну підтримку й інвестиції, а також включення його в китайський проект «Один пояс – один шлях».

Також дедалі реальнішою стає ймовірність підключення до територіальних суперечок у ПКМ і Індонезії, яка не раз заявляла про свій безумовний суверенітет над островами Натуна.

Нині на міжнародній арені склалися два основних підходи до врегулювання конфлікту в ПКМ: через проведення переговорів тільки між його учасниками (китайський варіант) або винесення суперечки за межі субрегіону ПСА і забезпечення її міжнародно-правового рішення, передусім на основі Конвенції ООН з морського права (американсько-філіппінський варіант).

Варто зазначити невисоку працездатність положень Конвенції ООН з морського права 1982 р. в практичній площині, що пов'язано насамперед з бажанням Пекіна «підмінити» правові аспекти проблеми історичними, а також подвійним підходом Вашингтона, що не підписав Конвенцію, але прагне «змусити» її підписантів виконувати всі її положення в повному обсязі [12].

Відомо, що стаття 60 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. дає можливість іншим країнам не виконувати норми міжнародної угоди щодо тієї держави, яка їх порушує. Багато в чому з цієї причини розвиток ситуації в регіоні ПКМ часто скочується до формату «дія-протидія» або ж перетворюється на своєрідну «юридичну війну» (legal warfare) [13].

На думку автора статті, перспективним варіантом зрушити «з мертвої точки» може стати створення регіональної морської організації, яка дозволить уникнути подальшої інтернаціоналізації конфлікту і водночас створить міжнародний майданчик для обговорення та пошуку шляхів виходу із ситуації, що склалась, винятково зацікавленими сторонами.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Територіальний конфлікт у ПКМ – це протистояння, спровоковане передусім економічними і геополітичними інтересами сторін. Даний конфлікт набуває особливої важливості з урахуванням постійно зростаючих економічних, політичних, військових можливостей КНР, яка з огляду на низку зовнішньо- і внутрішньополітичних причин претендує на контроль за акваторією ПКМ. Однак у зв'язку з особливою важливістю регіону для міжнародної економіки взаємозалежність держав акваторії ПКМ і США, а також традиційний курс КНР на мирне розв'язання конфліктів, роблять початок збройного протистояння в регіоні малоімовірним. У короткостроковій перспективі драйвером регіональної нестабільності буде непередбачувана зовнішня політика нового президента США Д. Трампа, спрямована на активне стримування Китаю за допомогою поступової ескалації ситуації як у ПКМ, так і в інших істотних для КНР питаннях.

Основна причина відмови КНР від будь-яких поступок і невизнання рішення гаазького суду 2016 р. на користь Філіппін ховається не лише в питанні контролю за значними запасами корисних копалин в акваторії ПКМ, а контролю міжнародних морських торгових шляхів через Малаккську протоку. Контроль протоки прямо впливає на економічне благополуччя КНР, економіка якої залежить від імпорту енергоресурсів. Зокрема, через цей морський шлях імпортується 80% усієї нафти Китаю.

Стабільність і безпека – це одне із ключових завдань сучасної світової спільноти. Регіональна безпека в акваторії ПКМ полягає не тільки в гарантуванні безпечного проходу комерційних кораблів і розподілу дарів моря, островів, рифів, але і в балансі сил у даному регіоні, неможливості посилення будь-якої однієї держави, яка зможе змінити світову політичну й економічну систему.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеленева И.В. «Малаккская дилемма» и региональная безопасность в Юго-Восточной Азии / И.В. Зеленева // *Азия и Африка сегодня*. 2017. Вип. №1. С. 16–21.

2. Габуев А. После судного дня: как будет развиваться конфликт в Южно-Китайском море. *Московский центр Карнеги*. 2016. URL: <http://carnegie.ru/commentary/2016/07/27/%20gu-64182/j39i>. (дата звернення: 11.02.2019).
3. Китай не визнає рішення суду в Гаазі щодо Південно-Китайського моря Deutsche Welle. 2016. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%BA...> (дата звернення: 11.02.2019).
4. У Південно-Китайському морі зіткнулися інтереси наддержав США та КНР. *Нове время*. Вип. 31. 2015. URL: <https://nv.ua/ukr/publications/u-pivdenno-kitajskomu-morizitknulisja-interesi-nadderzhav-ssha-i-knr-66082.html>. (дата звернення: 11.05.2019).
5. Jibyun Kim Territorial disputes in the South China Sea. Implications for security in Asia and beyond. *Strategic Studies Quarterly*. Vol. 9. No. 2 URL: <https://www.jstor.org/stable/pdf/26271078.pdf?refreqid=excelsior%3Aa2a88dfbf0c0666ca44aeaf3fea40910> (дата звернення 11.05.2019).
6. The South China Sea Tribunal. *Law of the Sea*. 2018. URL: <https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-ten/>. (дата звернення: 11.02.2019).
7. Штучна земля: за що сперечаються Китай і Філіппіни в Південно-Китайському морі. Deutsche Welle. 2016. URL: <https://ua.112.ua/statji/shtuchna-zemlia-za-shcho-sperchaiutsia-kytai-i-filippiny-v-pivdenno-kytayskomu-mori-324545.html> (дата звернення: 11.05.2019).
8. Шевчук О.В. Трансформація формату взаємовідносин США-КНР на початку президентської каденції Д. Трампа. 2017. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/3138-11534-1-PB%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/3138-11534-1-PB%20(3).pdf). (дата звернення: 11.05.2019).
9. Белесков М. Морська далечинь Піднебесної. *Дзеркало тижня. Україна*. – 2016. URL: <https://dt.ua/international/morska-dalechin-pidnebesnoyi-.html>. (дата звернення: 11.02.2019).
10. Китай назвав посилення військових зв'язків США та Філіппін «менталітетом холодної війни». *Дзеркало тижня. Україна*. 2016. URL: <https://dt.ua/WORLD/kitay-nazvav->

posilennya-viyskovih-zv-yazkiv-ssha-ta-filippin-mentalitetom-holodnoyi-viyni-205722_.html. (дата звернення: 11.02.2019).

11. Browne R. US flies bombers over South China Sea. CNN. 2018. – URL: <https://edition.cnn.com/2018/04/27/politics/us-flies-bombers-south-china-sea/index.html> (дата звернення: 11.05.2019).

12. Новосельцев С.В. Конфликт в Южно-Китайском море в XXI веке: эволюция позиций участников. *Сравнительная политика*. 2018. URL: <https://www.comparativepolitics.org/jour/article/view/841>. (дата звернення: 11.05.2019).

13. Віденська конвенція про право міжнародних договорів. 1969. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118. (дата звернення: 11.02.2019).

14. Han Guo Xiong D. Malaysia's South China Sea Policy: Contradictions or Domestic Confusion? School of International Studies, Singapore. 2016. URL: <https://www.rsis.edu.sg/rsis-publication/rsis/co16088-malaysias-south-china-sea-policy-contradictions-or-domestic-confusion/#.W6y4LWgzaMo>. (дата звернення 11.02.2019). (дата звернення: 11.02.2019).

15. Конвенция Организации Объединенных Наций по морскому праву. Сайт ООН. 1982. URL: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_r.pdf. (дата звернення: 11.02.2019).

16. Declaration on the conduct of parties in the South China Sea. ASEAN. 2012. URL: https://asean.org/?static_post=declaration-on-the-conduct-of-parties-in-the-south-china-sea-2 (дата звернення: 11.02.2019).

REFERENCES

1. Zeleneva I.V. «The Malacca dilemma» and regional security in Southeast Asia. *Asia and Africa today*. 2017. – Vol. 1. P. 16–21.
2. Gabuev A. After the Day of Judgment: How the Conflict in the South China Sea Will Develop. *Moscow Carnegie Center*. 2016. URL: <http://carnegie.ru/commentary/2016/07/27/%20ru-64182/j39i>. (Last accessed: 11.02.2019).

3. China does not recognize the decision of the court in The Hague regarding the South China Sea. Deutsche Welle. 2016. URL: ["https://www.dw.com/uk/%D0%BA...](https://www.dw.com/uk/%D0%BA...) (Last accessed: 11.02.2019).
4. South China Sea faces the interests of the superpowers of the United States and China. New time. No. 31. 2015. – URL: <https://nv.ua/ukr/publications/u-pivdenno-kitajskomu-morizitknulisja-interi-nadderzhav-ssha-i-kr-66082.html>. (Last accessed: 11.05.2019).
5. Jibyun Kim Territorial disputes in the South China Sea. Implications for security in Asia and beyond. *Strategic Studies Quarterly*. Vol. 9. No. 2 URL: <https://www.jstor.org/stable/pdf/26271078.pdf?refreqid=excelsior%3Aa2a88dfbf0c0666ca44aeaf3fea40910> (Last accessed: 11.05.2019).
6. The South China Sea Tribunal. *Law of the Sea*. 2018. URL: <https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-ten/>. (Last accessed: 11.02.2019).
7. Artificial land: why China and the Philippines dispute in the South China Sea. Deutsche Welle. 2016. URL: <https://u.112.ua/statji/shtuchna-zemlia-za-shcho-sperechaiutsia-kytai-i-filippiny-v-pivdenno-kytayskomu-mori-324545.html> (Last accessed: 11.05.2019).
8. Shevchuk O.V. Transformation of the Relationship format of the US-China at the beginning of the presidential cadence D. Trump. 2017. URL: file: /// C: / Users / user / Downloads / 3138-11534-1-PB% 20 (3) .pdf. (Last accessed: 11.02.2019).
9. Beleskov M. Marine Distant Celestial. *Dzerkalo tyzhnia. Ukraine*. 2016. URL: <https://dt.ua/international/morska-dalechin-pidnebesnoyi-.html>. (Last accessed: 11.02.2019).
10. China called strengthening US-Philippines military ties «Cold War mentality». *Dzerkalo Tyzhnya. Ukraine*. 2016. URL: https://dt.ua/WORLD/kitay-nazvav-posilennya-viyskovih-zv-yazkiv-ssha-ta-filippin-mentalitetom-holodnoyi-viyni-205722_.html. (Last accessed: 11.02.2019).
11. Browne R. US flies bombers over South China Sea. CNN. 2018. – URL: <https://edition.cnn.com/2018/04/27/politics/us-flies-bombers-south-china-sea/index.html>. (Last accessed: 11.02.2019).

12. Novoseltsev S.V. Conflict in the South China Sea in the 21st century: evolution of the participants' positions. *Comparative Politics*. 2018. URL: <https://www.comparativepolitics.org/jour/article/view/841>. (Last accessed: 11.02.2019).
13. Vienna Convention on the Law of Treaties. 1969. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118. (Last accessed: 11.02.2019).
14. Han Guo Xiong D. Malaysia's South China Sea Policy: Contradictions or Domestic Confusion? School of International Studies, Singapore. 2016. URL: <https://www.rsis.edu.sg/rsis-publication/rsis/co16088-malaysias-south-china-sea-policy-contradictions-or-domestic-confusion/#.W6y4LWgzaMo>. (Last accessed: 11.02.2019).
15. United Nations Convention on the Law of the Sea. UN website. 1982. URL: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_r.pdf. (Last accessed: 11.02.2019).
16. Declaration on the conduct of parties in the South China Sea. ASEAN. 2012. URL: https://asean.org/?static_post=declaration-on-the-conduct-of-parties-in-the-south-china-sea-2. (Last accessed: 11.02.2019).

Krupenya I.M. The problem of disputed areas in the South China Sea. The article considers the current state of the territorial conflict in the South China Sea, as well as its influence on the domestic and foreign policy of the countries of ASEAN, China, and the United States. The fact of the unresolved territorial disputes have a significant impact on security in the Asia-Pacific region. The emphasis is on studying documents that foresee the legal mechanism of resolving disputes between all parties concerned.

The approaches of the administration of D. Trump and the leadership of the People's Republic of China to the resolution of territorial disputes and the position of Vietnam, the Philippines, Malaysia, Brunei, Indonesia are analyzed. An estimation of the possibility of resolving an open confrontation between the United States and the PRC through the internationalization of the conflict

and the search for a solution in the context of the US-China confrontation in the region as the only real way out of the current situation in the region has been made.

The territorial conflict in the South China Sea is one of the most difficult problem in modern international relations, which is explained by the significant number of participants involved in it, as well as the lack of a collective security system in the region. The People's Republic of China is one of the concerned parties in this dispute for which this issue is the most problematic. China, due to a number of historical, foreign and domestic reasons, can't abandon its territorial claims in the South China Sea. On the other hand, five independent states of the Asian region, Brunei, Vietnam, Indonesia, Malaysia, and the Philippines, claim to some territories in the South China Sea.

Currently, this conflict has become again aggravated due to the following reasons. First, in the summer 2016, the decision of the international arbitration court in The Hague was made, which satisfied the claim of the Philippines and denied the PRC right to the South China Sea water area. In addition, according to experts, with the election of a new president of the United States, whose election rhetoric had many anti-Chinese rallies, the threats to US use of the situation in the region to meet their political goals have been hypothetical.

The main reason for China's refusal to take any concessions and failure to recognize the decision of the 2016 Hague trial in favor of the Philippines isn't only in the matter of controlling significant mineral reserves in the South China Sea area, but in controlling international maritime trade routes through the Malacca Strait. Control of the Strait directly affects the economic well-being of the PRC, whose economy depends on the import of energy resources. Through this maritime route, 80% of all China's oil is imported.

Today, international law experts distinguish two main approaches to conflict resolution in the South China Sea: by negotiating only among its participants (the Chinese variant) or rendering a dispute beyond the scope of the Southeast Asia subregion and ensuring its international legal solution, primarily based on the

United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 (US-Philippine version).

According to the author of this article, the perspective option to move «from dead point» can be the creation of a regional maritime organization. Such a maritime organization could allow further internationalization of the conflict to be avoided, and at the same time create an international platform for discussing and finding ways out of the situation, exclusively by means of interested parties.

Stability and security are one of the key tasks of the modern world community. Regional security in the aquatorium of the South China Sea isn't only in ensuring the safe passage of commercial ships and the distribution of the gifts of the sea, islands, reefs, but also in the balance of forces in the region, the impossibility of strengthening any single state that can change the world political and economic system.

Keywords: *ADMM (ASEAN Defence Ministers' Meeting), ADMM+ (ASEAN Defence Ministers' Meeting + Australia, India, PRC, New Zealand, South Korea, Russia, USA and Japan), ARF (ASEAN Regional Forum), ASEAN, «ASEAN+3», «ASEAN+6», APEC, APR, AFTA, People's Liberation Army of China (NOAA), PRC, PCOA (Permanent Court of Arbitration), South China Sea, EAS (East Asian Summit).*

Крупеня И.Н. Проблема спорных территорий в Южно-Китайском море. *В статье рассмотрено современное состояние территориального конфликта в Южно-Китайском море, а также его влияние на внутреннюю и внешнюю политику стран АСЕАН, Китая, США. Факт наличия нерешенных территориальных споров существенно влияет на безопасность в Азиатско-Тихоокеанском регионе. Акцент сделан на исследование документов, предусматривающих правовой механизм урегулирования спора между всеми заинтересованными сторонами.*

Проанализированы подходы администрации Д. Трампа и руководства КНР к решению территориального спора и позицию Вьетнама, Филиппин, Малайзии, Брунея, Индонезии.

Произведена оценка возможности провокации открытого противостояния между США и КНР через интернационализацию конфликта и поиск решения в контексте американо-китайского противостояния в регионе как единственного реального способа выхода из сложившейся в регионе ситуации.

Ключевые слова: АДММ (Встречи министров обороны АСЕАН), АДММ+ (Встречи министров обороны стран АСЕАН, Австралии, Индии, КНР, Новой Зеландии, Южной Кореи, России, США и Японии), АРФ (Региональный форум АСЕАН), АСЕАН, «АСЕАН+3», «АСЕАН+6», АТЕС, АТР, АФТА, ВАС (Восточноазиатский саммит), КНР, Народно-освободительная армия Китая (НОАК), ППТС (Постоянная палата третейского суда), Южно-Китайское море.